

Marta Bandzmer

NOTA RECENYZJNA: BRUNO VESPA, *STORIA
D'ITALIA DA MUSSOLINI A BERLUSCONI*,
WYDAWNICTWO MONDADORI, RZYM 2007, ss. 826.

Jeśli ktoś chciałby zgłębić najnowszą historię Włoch, a jednocześnie przedkłada nad publikacje *stricte* naukowe, prace stanowiące popularne ujęcie tych zagadnień, o raczej publicystycznym charakterze, z całą pewnością można mu polecić książkę Brunona Vespy *Storia d'Italia da Mussolini a Berlusconi*. Choć problemy poruszone w tym opracowaniu nie należą do najłatwiejszych, biorąc pod uwagę ich rozumienie i interpretację (poruszane są w niej jedne z najtrudniejszych do obiektywnej oceny zagadnienia historii nowożytnych Włoch), czyta się ją jednym tchem, niemal jak klasykę beletrystyki. Z całą pewnością jest to zasługa zarówno talentu literackiego jej autora i jego ogromnego doświadczenia reporterskiego, jak i doskonałej znajomości poruszanych przezeń tematów, zwłaszcza w odniesieniu do okresu lat 1994–2006. Urodzony 27 maja 1944 roku w L'Aquila, Bruno Vespa jest bowiem jednym z czołowych włoskich dziennikarzy. Od 1993 roku prowadzi program publicystyczny *Porta a porta*, nazywany z racji swego prestiżu „trzecią izbą parlamentu”, regularnie publikuje obszernie rozprawy i tomy, liczące po kilkaset stron. W ciągu ostatnich kilku lat pięć jego książek z dziedziny polityki i najnowszej historii Włoch ukazało się w łącznym nakładzie 1,5 miliona egzemplarzy. Może to świadczyć o bardzo dużej popytności prac B. Vespy i wysokiej ocenie jego dorobku.

Założeniem autora omawianej książki było przede wszystkim zrelacjonowanie ważniejszych wydarzeń politycznych, które miały miejsce w okresie ostatnich sześćdziesięciu lat trwania państwa włoskiego. Z tego zadania Bruno Vespa wywiązał się znakomicie. Historia ta została przedstawiona w sposób dość nowa-

torski, bowiem w formie reportażu. Dzięki zastosowaniu gatunku z pogranicza dziennikarstwa i literatury, czytelnikowi może się wydawać, iż jest świadkiem opisanych wydarzeń. Owa popularna wersja dziejów politycznych Italii została poprzedzona wieloletnimi badaniami oraz konsultacjami z wybitnymi naukowcami. Autor zgromadził wiele publikacji, przede wszystkim historycznych. Niejednokrotnie swoje wywody popiera dokumentami źródłowymi. Wszystko to sprawia, iż najnowsze dzieje Włoch, przynajmniej te do początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, zostały przedstawione w sposób obiektywny i rzetelny.

Prezentowany okres najnowszych dziejów państwa włoskiego rozpoczyna się w momencie objęcia rządów przez Pietro Badoglio 25 lipca 1943 roku, a kończy się w chwili kampanii parlamentarnej w 2006 roku. Nie brak tu szczegółowej charakterystyki najważniejszych wydarzeń politycznych ostatnich sześćdziesięciu lat. Wiele uwagi poświęcono faszyzmowi we Włoszech, a ściślej rzecz ujmując schyłkowemu okresowi rządów Mussoliniego, począwszy od narodzin faszystowskiej Republiki Salò po rozstrzelanie duce i wywieszenie jego ciała na widok publiczny na Piazzale Loreto w mediolanie. Z dużą szczegółowością i znajomością rzeczy zostały zrelacjonowane nastroje społeczne panujące we Włoszech w tym okresie – otrząsanie się z „traumy faszyzmu”, które finalnie doprowadziło do narodzin Republiki Włoskiej.

Kolejne lata w historii Włoch były względnie spokojne. Choć od czasu do czasu ten spokój był przerywany przez takie wydarzenia jak między innymi zamach neofaszystów na Piazza Fontana w 1969 roku, czy też porwanie, a następnie zamordowanie byłego włoskiego premiera – Aldo Moro – przez organizację terrorystyczną Czerwone Brygady w 1978 roku. Historia polityczna Włoch przedstawiana w książce Brunona Vespy nabiera dynamiki w momencie wyboru Silvio Berlusconi na premiera w 1994 roku. Wydarzenia tego okresu zostały zaprezentowane szczególnie dokładnie, począwszy od rozpadu koalicji Ligi Północnej i centroprawicy, poprzez rywalizację Berlusconi i Prodiego o fotel premiera, po decyzje dotyczące zaangażowania w wojnie w Iraku.

Dla wielu czytelników niewątpliwie interesującym elementem zawartym w tej części pracy mogą wydać się komentarze samego S. Berlusconi . Bruno Vespa opisując wydarzenia przełomu XX i XXI w., poza zagadnieniami politycznymi, wiele uwagi poświęcił również skandalom obyczajowym z udziałem byłego premiera. W swojej książce umożliwił Berlusconiemu ustosunkowanie się do oskarżeń pod jego adresem. Dzięki temu, można spojrzeć na te sytuacje również z perspektywy bohatera wielu głośnych afer ostatnich lat.

Paradoksalnie to co jedni mogą uznać za istotną zaletę omawianej książki, inni mogą odnieść wrażenie, iż stanowi to właśnie bardzo istotny mankament tego opracowania. Bruno Vespa w recenzowanej publikacji skupia się bowiem przede wszystkim na okresie rządów Berlusconiego. Pierwsze pięćdziesiąt lat zostało scharakteryzowane na trzystu stronach, natomiast ostatniej dekadzie przypadającej na rządy Berlusconiego, autor poświęca ich ponad pięćset. Powoduje to wyraźne dysproporcje gdy idzie o omówienie poszczególnych okresów zapowiedzianej w tytule kilkudziesięcioletniej historii Włoch. Co więcej, umożliwienie byłemu premierowi komentowania niektórych wydarzeń, powoduje, że ta część publikacji wydaje się mało obiektywna. Zwłaszcza, iż pierwsza edycja tej książki przypadła na okres kampanii parlamentarnej, co w konsekwencji powoduje, że trudno oprzeć się wrażeniu, iż jest to pewnego rodzaju „spot reklamowy” Berlusconiego, a treści zawarte w omawianej książce mogły mieć związek z walką wyborczą.

Abstrahując od ewentualnego zarzutu braku dziennikarskiej rzetelności podczas opisywania ostatniej dekady historii Włoch, *Storia d'Italia da Mussolini a Berlusconi* Brunona Vespy jest bez wątpienia publikacją godną polecenia. Stanowi z pewnością wartościową, oryginalną pracę, stojącą na wysokim poziomie merytorycznym przez co znacznie wzbogaca naszą wiedzę, szczególnie w odniesieniu do najnowszych dziejów politycznych Republiki Włoskiej.